

İl oğly, şahyr hem žurnalist Saparmyrat Öwezberdi Aradan çykdy

(22.02.1939 Bäherden-19.06.2009 Waşington)

*Gördüm,
elin seren gördüm,
Eşitse-de kerem gördüm,
Il yrsgyndan süren gördüm,
Kepbe öýden küren gördüm.*

S.Öwezberdi

Şu hepdäniň anna günü Waşingtondan aýy bir habar gowuşdy. Uzaga çeken keselden soň, şahyrymyz, žurnalistimiz Saparmyrat Öwezberdiniň dünýänden gaýdandygy hakynda oğly Bahtyýar telefon arkalay aýtdy.

Bu gussaly habary eşidinişde, depänden sowuk suw guýulan ýaly boldy. Ol her gezek telefon edende, ýa-da hat ýazanda heniz-heniz ölüme boýun egmejegini aýdardy. Nädersiň ajal şahyrymyza maý bermän, ony elimizden alyp gitdi.

Men Saparmyrat aga bilen baryp 90-njy ýyllardan bäri tanyş şondan bäri hem bile işleşip geldim. 1993-nji ýylda Aşgabada baramda ol meni hezzet-hormat bilen garşy alyp, ähli gerek zatlarymy, şol

sandan Aşgabat Radiosynyň arhiwinde saklanýan aýdým-sazlary, şahyrlaryň ses ýazgylaryny... göçürüp almaga gaty kömek edipdi.

Saparmyrat aga her gezek Münhene ýa-da Praga gelende goş haltasy aýdym-saz ýa-da türkmen kinolary ýazylan kassetlerden doludy we olary bize paýlap, Watana bolan hasratymyzy biraz-da bolsa köşeşdirerdi.

Merhum, Aşgabatda bosgunlykda ýören T.Sähraly türkmenler bilen gowy gatnaşykda bolup, olara elinden gelen kömegi gaýgyrmazdy. «Bu iş baryp 70-nji ýyllarda T.Sähradan SSSR-e bosgun bolup gelen we Aşgabatda KGB tarapyndan yzarlanan Kümüşdepli Musa Mahduma ýetiren kömegimden gözbaş alýardy»-diýip, Saparmyrat aga her gezek gürrüňinde ýatlardy.

90-njy ýyllaryň galagowply günlerinde žurnalist Saparmyrat Öwezberdi, ýurduň içinden Garaşsyzlyk ugrundaky göreşler hakynda yzygiderli maglumat berip geldi. Nyýazowyň töwereginde döräp baryan şahsyýet kulty rehimsizlik bilen paş edýärdi. Şoňa görä, Türkmenistanýň howpsuzlyk güýçleri ony berk darap başladylar. Çäresiz Şahyrymyz 2004 ýylyň 12-nji iýulynda Türkmenistany terk etmäge mejbur bolup ABŞ-laryna bosa-bosluk etdi we ömür tanaby-da ýat ilde üzüldi. 2005-nji ýylda ol ABŞ-larynyň Radio Gepleşikler Komitetiniň ýyllyk baragyna mynasyp boldy. Biz şu ýylyň 22-nji fewralynda Radiomyzyň «Bir Türkmen, bir ykbal» gepleşigini Saparmyrat aga bagyşlap, bir sagatlyk programma efire beripdik hem oňa uzak ýaş arzuw edipdik. (Bu gepleşigiň ses yazgysyny onuň öz saýtynda ýerleşdiren materiallaryndan diňläp bilersiňiz. <http://sovezberdi.com/> (Golos diýen ýerde)

Şähdi açyk, süýji gürrüňe baý bolan, hemmeleriň göwnünden turan şahyrymyz mehum S.Öwezberdiýewiň ýatan ýeri ýagty, jaýy jennetden bolsun!

Akmyrat Gürgenli

21-nji iýun 2009 ý. Praga

Şahyr Saparmyrat Öwezberdiýewiň döredijilik ýoly:

«Saparmyrat Öwezberdi 1958-nji ýylda Moskwanyň Edebiyat institutyna okuwa girip, ony 1962-nji ýylda tamamlayar. Ol edebiyat ugrundan gowy bilimli we köp işleýän şahyrdy. Onuň türkmen dilinde ondan gowrak goşgular ýygyny çap edildi. Olardan "Ukusyz gijeler" ("Türkmenistan" neşirýaty, 1968 ý.), "Dokuz aýdym" ("Türkmenistan" neşirýaty, 1970 ý.), "Gül ýüzlim" ("Türkmenistan" neşirýaty, 1973 ý.), "Bary seniňki" ("Türkmenistan" neşirýaty, 1978 ý.), "Mähribanym" ("Türkmenistan" neşirýaty, 1985 ý.), "Ýaz oýlanmalary" ("Magaryf" neşirýaty, 1985 ý.) we beýleki kitaplary agzasa bolar.

Şahyryň goşgulary litwa, eston, german, ukrain, türk, ispan, belarus we käbir beýleki daşary yurt dillerine terjime edildi. S.Öwezberdi litwa şahyrlarynyň döredijiligi bilen türkmen okyjylaryny giňden tanyşdyrmagyň hötdesinden geldi. Beýik litwa şahyry Eduardas Mieželaitisiň, Justinas Marcinkevičiusyň, Jonas Graičiūnasyň we beýlekileriň goşgulary şahyr S.Öwezberdiiniň zähmeti bilen türkmen okyjylaryna ýetirilipdi. Mundan başga-da ol ençeme sowet we rus şahyrlarynyň goşgularyny türkmençä geçirdi. Olaryň arasynda Resul Gamzatow, Kaýsyn Kulyýew, Lesýa Ukrainka, Taras Şewçenko ýaly meşhur şahyrlar bar. S.Öwezberdiniň terjimeleri özüniň şahyranalygy bilen türkmen okyjylarynyň göwnüni awlamagy başardy.

Şahyryň sözlerine Nury Halmämmet, Aman Agajyk, Çary Abdylly ýaly belli kompozitorlar tarapyndan ençeme aýdymlar döredilip, ol aýdymlar uzak ýyllaryň dowamynda türkmen radiosynda we telewideniýesinde ýaňlandy. Ol aýdymlar diňleýjileriň söýgüsini gazanyp bildi. Emma garaşsyzlyk döwründe diňe bir ol aýdymlar däl, eýse şahyryň döredijiligi tutuşlygyna öz ilinde gadagan edildi.» (A.Welsaparyň ýatlamasyndan)

ÝALAN GÖRDÜM

*Aňly bolan mahluk gördüm,
Onsoňam ol gözli kördi.*

*Ýalan sözli "ahlak" gördüm,
Orny weli mydam tördi.*

*Gördüm,
içi möjek gördüm,
Gördüm,
daşy jäjek gördüm,
Gördüm,
hajyk-hujuk gördüm,
Gördüm,
düýpsüz geçit gördüm.*

*Gördüm,
elin seren gördüm,
Eşitse-de kerem gördüm,
Il yrsgyndan süren gördüm,
Kepbe öýden küren gördüm.*

*Gördüm,
towşan ýürek gördüm,
Gördüm,
gapyk garak gördüm,
Gördüm,
kütek galam gördüm,
Gördüm,
gül dek bolan gördüm,
Gördüm,
diňe ýalan gördüm...*

Aşgabat, 06.04.1998.